

BUITEN

10^E JAARGANG N^O. 31.

ZATERDAG 29 JULI 1916.

Foto C. Steenberg.

MEDEMBLIK DE OUDSTE.
DE VOORGEVEL VAN HET WEESHUIS MET TOEGANGSPOORTJE AAN DE TORENSTRAAT.

BUITEN

Geïllustreerd Weekblad
aan het Buitenleven gewijd

Redacteur: Mr. A. LOOSJES.

INHOUD:

HET „JOHN GRIER HOME”. UIT HET ENGELSCHE, DOOR JEAN WEBSTER (7)	BLZ. 362
JEAN WEBSTER †	363
BERKENBROOD, DOOR G.	363
MEDEBLIK DE OUDSTE, (SLOT) DOOR MR. A. LOOSJES, GEÏLLUSTREERD	BLZ. 361, 364—369
SINT SERVATIUS, DOOR F. W. DRIJVER	BLZ. 365
VERDWAALD, DOOR MAURITS PEETERS	366
TUSSCHEN MIJN LINDE EN MIJN HANGENDE ROOS, (GE- DICHT), DOOR DR. EDWARD B. KOSTER	369
DE BIJ IN DIENST VAN HET MILITAIRISME, DOOR G. WIJGMANS	369
EEN ZUGELING OP EEN KERKDAK, DOOR G.	369
UITHEEMSCHE LANDVERHUIZERS EN KOLONISTEN ONDER ONZE BOOMEN EN STRUIKEN, DOOR LEONARD A. SPRIN- GER, GEÏLLUSTREERD	BLZ. 370—371
ZEER KORTE OORLOGSVERHALEN, DOOR G.	BLZ. 372
HET AFGELEGEN DORPJE UITDAM AAN DEN ZUIDERZEE- DIJK. ILLUSTRATIE	372

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

Men gelieve alles wat de Redactie of de Administratie van dit weekblad betreft te adresseeren aan de Uitgevers Scheltema & Holkema's Boekhandel, Rokin 74-76, Amsterdam, met de toevoeging: „Voor de Redactie” of „voor de Administratie van het Weekblad Buiten”. Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht ook achter op de foto's.

Afzonderlijke Nummers kosten 8 dagen na de verschijning 15 cts., daarna wordt de prijs 25 cts.

Uitgave van SCHELTEMA & HOLKEMA'S BOEKHANDEL
K. Groesbeek & Paul Nijhoff - AMSTERDAM -

HET „JOHN GRIER HOME”

DOOR JEAN WEBSTER.

(7) (Geautoriseerde vertaling van „Dear Enemy”).

26 Maart.

MIJN lieve Judy,
Ik kom zoo juist van een dame, die haar man met een baby wil verrassen. Ik heb veel moeite gedaan om haar aan het verstand te brengen, dat, waar hij voor het kind levenslang zal moeten zorgen, zij hem zeker wel van te voren over deze daad mag raadplegen. Zij bleef maar volhouden, dat het hem niets aanging omdat het grootste werk uit kleeden, wasschen en opvoeden bestond en haar en niet haar man te beurt zou vallen. Ik begin heusch medelijden met onze mannen te krijgen. Sommigen van hen schijnen al heel weinig rechten te bezitten!

Zelfs onze strijdlustige Schot schijnt mij een slachtoffer van vrouwelijke tirannie te zijn en wel dat van zijn huishoudster. Het is schandelijk zooals Maggie McGurk dien man verwaarloost! Ik heb het noodig geacht hem onder de hoede van een vondeling te stellen. Sadie Kate, die met gekruiste beenen op het haardkleedje zit, is juist bezig met een bezorgd huismoedergezichtje de knopen aan zijn jas te naaien, terwijl hij boven de babies inspecteert.

Je zou het nooit gelooven maar Sandy en ik gaan op droge Schotsche manier werkelijk aan elkaar wennen. Hij heeft het nu als gewoonte aangenomen elken middag, wanneer hij van zijn bezoeken thuis komt, tegen vier uur bij ons aan te loopen om er zich van te overtuigen, dat er geen cholera of zwarte pokken-geval of wel de pest bij ons heerscht en dan klopt hij om vijf uur bij mij aan om over gemeenschappelijke belangen te spreken.

Denk je, dat hij voor mij komt? O neen, dat is het niet! Hij komt alleen maar, om zijn kopjes thee en de toast met marmelade in ontvangst te nemen. Die man heeft een hongerige uitdrukking in zijn oogen. Zijn huishoudster schijnt hem niet genoeg te eten te geven. Zoodra ik een beetje meer over hem te zeggen heb, zal ik hem opstoken zich er tegen te verzetten.

Intusschen is hij zeer dankbaar voor al het eetbare, dat ik hem reik maar, o Judy, hij is zoo typisch in zijn pogingen om beleefd te zijn. De eerste maal hield hij zijn kopje in zijn eene hand, zijn bord met toast in de andere hand terwijl hij blijkbaar naar een derde hand zocht om mee te eten. Nu heeft hij echter het probleem opgelost. Hij trekt zijn teenen in en zet zijn knieën naast elkaar en dan maakt hij van zijn servet een lange worst, waarmede hij

de holte tusschen zijn knieën opvult zoodat hij een werkelijk bruikbare schoot produceert. Dan blijft hij onbewegelijk zitten totdat zijn thee op is. Ik geloof dat ik eigenlijk voor een tafeltje moest zorgen maar Sandy met zijn stijve knietjes is een van de weinige amusante oogenblikken die ik heb en ik zou ze niet graag missen.

Daar komt net de post! Zeker een brief van jou! Brieven vormen een heerlijke afwisseling in dit eentonig leven. Als je je directrice te vriend wilt houden moet je haar maar veel schrijven!

Ik heb de mail in ontvangst genomen en den inhoud genoteerd. Breng alsjeblieft mijn hartelijken dank over aan Jervis voor die drie krokodillen in een moeras. Hij schijnt een zeldzaam goeden smaak te bezitten, wat wel bij het uitzoeken van zijn prentbriefkaarten blijkt. Je geïllustreerde brief van zeven zijddes uit Miami komt net gelijktijdig aan. Ik zou Jervis dadelijk in dien palmboom herkend hebben, zelfs zonder verklarend kruisje. Ik heb ook een allerliefsten brief van zekeren jongen man in Washington gekregen, eveneens een boek en een groot pakket kandijkklontjes. De baal apenootjes voor de kinderen heeft hij per expresse verzonden. Heb je ooit zooveel liefs bij elkaar gezien?

Jimmie verblijdt mij met de mededeeling, dat hij mij op komt zoeken zoodra Vader hem maar op de fabriek kan missen. De arme jongen heeft toch zoo het land aan die fabriek! Niet omdat hij lui is, maar hij stelt nu eenmaal geen belang in leeren broeken. Vader kan zoo'n gebrek aan smaak niet begrijpen. Nadat hij de fabriek heeft gebouwd, heeft hij een hartstocht opgevat voor alles wat naar leeren broeken zweemt en dat diende zijn oudste jongen natuurlijk van hem geërfd te hebben! Ik vind het verbazend gemakkelijk, dat ik als dochter geboren ben. Mij is nooit gevraagd of ik van broeken hield, maar ik mag net doen, wat ik wil en zelfs directrice van een vondelingengesticht worden!

Maar om op mijn mail terug te komen: daarbij is ook een brief van een grossier in koloniale waren, die beweert, dat hij buitengewoon goedkoop allerlei soorten van haveermout, rijst, meel, gedroogde pruimen en appelen kan leveren en dat hij groote leveranties krijgt voor de gevangenen en veel liefdadigheidsinrichtingen! Dat klinkt niet veelbelovend, vind je wel?

Ik heb ook een paar brieven van boeren, die allen een stevigen jongen van een jaar of veertien willen hebben, die niet bang is om zijn handen uit zijn mouwen te steken. Hun bedoeling is die kinderen een goed tehuis te geven. Deze goede tehuizen schieten als paddestoelen uit den grond. Toen we laatst naar een van hen een onderzoek instelden, antwoordde de dorpsdominee op mijn steeds weer gestelde vraag: „Heeft hij eenig geldelijk bezit?” op zeer voorzichtige wijze: „Ik geloof dat hij een kurkentrekker heeft”.

Je kunt de meeste van die tehuizen niet vertrouwen. Laatst vonden we een zeer welgestelde boerenfamilie, die allemaal te zamen in drie kamertjes hokten om de rest van hun huis netjes te houden. Het meisje van veertien, dat ze als kind wilden aannemen om er een goedkoop dienstmeisje aan te hebben, zou in hetzelfde bedompte kamertje als de drie kinderen moeten slapen. Hun keuken, eetkamer en salon waren slordiger en vervuilder dan eenig kot, dat ik ooit heb gezien en de atmosfeer was op zijn minst 84 graden! Je kunt moeilijk zeggen dat die familie daar leefde: ze kookte er gewoon! Je begrijpt, dat ze het meisje niet te zien kregen.

Ik heb een vast principe, waarop al het andere afstuit: geen kind gaat er bij mij de deur uit als de familie in kwestie hun niet een beter leven, dan dat zij hier hebben, kan aanbieden. Ik meen natuurlijk het leventje, dat onze kinderen over een paar maanden bij ons zullen hebben als wij er hier een modelinrichting van hebben gemaakt. Ik moet je eerlijk bekennen, dat het hier op het oogblik nog lang niet volmaakt is.

Maar in elk geval ben ik erg kieskeurig met de keuze van de tehuizen van onze kinderen en ik verwerp drie kwart van wat er wordt aangeboden.

Later:

Gordon heeft mijn kinderen een prachtig geschenk gezonden. Zijn baal apenootjes is aangekomen, geen kleine, drie voet hoog!

Herinner je je nog het dessert van apenootjes met bruine suiker, dat ze ons op de Universiteit gaven? Wij trokken er onze aristocratische neuzen voor op maar aten door. Ik heb dat nu ook hier ingesteld en ik kan je verzekeren, dat wij hier onze neuzen niet heb-

ben opgetrokken. Het is heerlijk om kinderen goed te voeden, die een tijdlang onder het regime van Miss Lippett hebben gestaan! Ze zijn zoo dankbaar voor elke kleinigheid, die je voor hen doet.

Je kunt je er nu toch zeker niet over beklagen, dat mijn brief niet lang genoeg is!

Je schrijfkrimp hebbende
S. McB.

John Grier Home,
Vrijdag.

Lieve Judy,

Het zal je interesseeren te vernemen, dat ik alweer een vijand ben tegengekomen. Ditmaal is het de huishoudster van onzen Schot! Ik had al een paar maal door de telefoon met dat wezen gesproken en daarbij opgemerkt, dat haar stem nu juist niet bepaald melodisch was, maar nu heb ik haar tevens te zien gekregen!

Dezen morgen maakte ik op den terugweg van het dorp een kleinen omweg en passeerde daarbij het huis van onzen dokter. Sandy is klaarblijkelijk het resultaat van zijn omgeving — alles olijfgroen met een laag dak en voor alle vensters gesloten luiken. Je zou zeggen, dat daar binnen iemand zoo juist gestorven was! Ik ben er niet langer over verbaasd, dat de aangenaamheden van het leven dezen armen man ontglipt zijn! Nadat ik eerst de buitenkant van zijn huis had bestudeerd, was ik nieuwsgierig te weten of het er van binnen net zoo uitzag.

En zie je, ik had dien morgen aan het ontbijt tatsächlich wel vijf maal geniesd en maakte daaruit op, dat ik zwaar verkouden was en beslist medische hulp behoefde. Dus liep ik manmoedig op het huis aan en schelde.

O Judy, wat een geluid doorgalmt het huis! Zoo waar als ik leef, dat is de stem van den WelEd. Gestr. en zijn voetstap weerklinkt op de trap! Ik móét een paar brieven schrijven en ik heb meer dan genoeg van zijn gezanik, dus stuur ik Jane naar hem toe met het level hem scherp in de oogen te kijken en hem te zeggen, dat ik niet thuis ben.

O, wat heerlijk! Wacht even, ik moet even dansen! Hij is afgedropen! Maar deze acht puntjes stellen acht angstwekkende minuten voor, die ik in het donkerste hoekje van mijn werkkamer doorbracht. De WelEd. Gestr. beantwoordde de boodschap van Jane met een vreeselijk gezegde: dat hij plaats zou nemen en op mij zou wachten. En hij kwam naar binnen en wachtte!! Maar hoe kon Jane mij nu zoo lang opgesloten houden! Ze wist wel beter en nam hem mee naar de kinderkamer om het verschrikkelijke te laten zien, wat Sadie Kate daar weer had uitgehaald. De WelEd. Gestr. heer houdt er veel van om vreeselijke dingen te ontdekken, vooral wanneer ze door Sadie Kate zijn bedreven! Ik heb er geen idee van welk schandaal Jane bloot heeft gegeven, maar dat komt er niets op aan: hij is weg!

Waar was ik alweer gebleven? O ja, ik schelde bij den dokter aan. De deur werd door een lang, tanig vrouwspersoon geopend met opgestroopte mouwen. Ze leek zeer zakelijk, had een haviksnus en koude grijze oogen.

„Wat is er?“, voegde ze mij toe op een toon alsof ik een landlooper was.

„Goedenmorgen“. Ik lachte even beminnelijk en stapte in het huis. „Spreek ik met Miss McGurk?“

„Ja“, antwoordde ze botweg. „En u bent zeker die jonge vrouw uit het gesticht“.

„Zeker“, antwoordde ik nog steeds beminnelijk. „Is de dokter thuis?“

„Neen“, zei ze.

„Maar dit is toch zijn spreekuur“.

„Daaraan stoort hij zich niet“.

„Maar dat behóórt hij te doen“, weerlegde ik ernstig. „Wilt u zoo goed zijn en hem zeggen, dat juffrouw McBride hier is geweest om hem te consulteren en dat ik hem verzoek vanmiddag even bij het John Grier Home aan te loopen.“

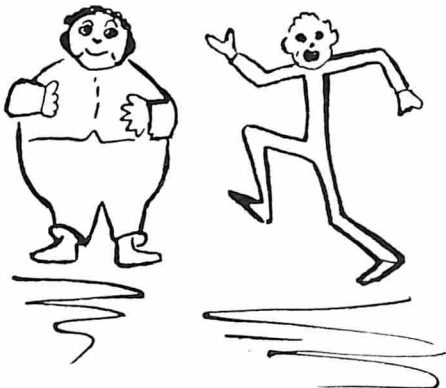
„Hm“, bromde Miss McGurk en sloot de deur zoo schielijk achter mij dicht, dat een sloop van mijn rok klemmen bleef.

Toen ik den dokter hierover vanmiddag rapport uitbracht, haalde hij zijn schouders op en beweerde hij dat dit nu eenmaal de gewone omgangsmanier van zijn liefelijke hospita was.

„En waarom houdt u haar dan?“, vroeg ik natuurlijk.

„Waar zou ik een betere vinden?“, zeide hij. „Het werk voor een man te verrichten, die zoo ongeregeld thuis komt als mijn 24 uur het maar veroorloven en toch nog altijd voor eten te moeten zorgen, is geen sinecure. Ze is niet bepaald aangenaam in den omgang maar ze ziet kans om zelfs, als ik 's avonds om negen uur thuis kom, voor een warme maaltijd te zorgen.“

Niettemin waagde ik de stille opmerking, dat haar warme maaltijden noch smakelijk noch goed zullen zijn. Het is een onkundig, oud, lui creatuur en ik weet drommels goed waarom zij aan mij het land heeft. Ze is bang dat ik den dokter zal stelen en haar uit haar makkelijke betrekking zal weggagen. Stel je voor!

Maar ik zal dat schepsel toch niet uit den waan helpen. Het is goed voor haar als ze eens wat geplaagd wordt. Ze zal dan misschien wat beter voor hem koken zoodat hij een beetje dikker wordt. Dikke mannen zijn meestal goed gehumeurd, dus het zou ook voor ons niet kwaad zijn!

ro uur: Ik weet niet, wat ik allemaal voor nonsens heb neergeschreven tusschen alle onderbrekingen door. Het is tenslotte laat in den avond geworden en ik ben te moe om iets anders te doen dan rustig te blijven zitten. Het is werkelijk waar, dat er geen vreugde in het leven bestaat buiten den heerlijken, weldoenden slaap.

Goeden nacht, Judy!
Sallie McBride.

Ooooooh!!! Een lange geeuw. Getrouw breng ik hem over.

(Wordt vervolgd).

JEAN WEBSTER. †

(MRS. GLENN FORD MCKINNEY).

DE schrijfster van Vadertje Langbeen (Daddy Long Legs) en Het John Grier Home (Dear Enemy) was voor onze abonne's geen onbekende. Want met Judy Abbott, met Sallie McBride leerden zij haar kennen, wier gezond verstand en warm hart de pen bestuurde van de aantrekkelijke onbedorven college-girls, die zij door hare brieven voor ons wist te doen leven.

Al onze lezeressen hebben van Judy gehouden, en onze lezers? Wij kennen er, die grág Jervis Pendleton hadden willen zijn...

Met Judy, met Sallie was de persoon van de schrijfster ons sympathiek geworden. Eerst recht voelden wij dat, toen wij vernamen, dat zij den 11^{en} Juni l.l. te New-York is overleden, na het leven te hebben geschonken aan een dochttertje, haar eerste. Dit overlijden, onder de voor een vrouw wellicht wreedste omstandigheden, heeft ons getroffen, zooals niet dikwijls de dood van iemand, die wij alleen uit haar werken kennen, treffen zal, en wij zijn er van overtuigd, dat dit ook met onze abonne's het geval is. Grootter hulde kan moeilijk aan het talent en de persoon van een schrijfster gebracht worden.

Mrs. McKinney was een achternicht van Mark Twain. In 1876 werd zij geboren te Fredonia (N.-Y.); haar vader was Charles Luther Webster, firmant van Charles L. Webster & Co., de uitgevers o.a. van Mark Twain's werken. Den 7^{en} September van het afgelopen jaar was zij gehuwd met den rechtsgeleerde Glenn Ford McKinney.

Reeds als schoolmeisje schreef zij, en later vonden vele novellen van de volwassen vrouw een plaats in de Amerikaansche Magazines. In 1903 verscheen haar eerste boek „When Patty Went to College“, dat veel opgang maakte, het werd in 't bijzonder het lievelingsboek der vrouwelijke studenten. Daarop volgden „The Wheat Princess“ in 1905, „Jerry Junior“ in 1907, „The Four-Pools Mystery“ en „Much ado about Peter“ in 1909 „Just Patty“ in 1911, „Daddy Long Legs“ in 1912 en „Dear Enemy“ verleden jaar.

Voor al met „Daddy Long Legs“ verwierf zij ook buiten de Vereenigde Staten bekendheid. „Buiten“ heeft dit werk het eerst in onze taal tot het Nederlandsche publiek gebracht; het is daarna ook in afzonderlijke uitgave verschenen. Thans bieden wij het laatste boek van Mrs. McKinney onzen lezers als feuilleton aan. De grappige teekeningen tusschen den tekst van „Het John Grier Home“ zoowel als die in „Vadertje Langbeen“ zijn van de schrijfster.

Haar laatste boeken hebben verschillende verbeteringen in de vondelingengestichten en weeshuizen van haar land bewerkt. Het is geen geringe verdienste, tendenz-boeken te hebben geschreven, die zich zoó prettig laten lezen!

BERKENBROOD.

Neen, geen nieuw soort oorlogsbrood, uit iets anders dan koren bereid, — het brood, dat de berken verschaffen, bestaat uit bleekrose, vettige zwammen, welke zich bij warm weer snel ontwikkelen aan den voet dezer boomen, waar het blootliggende wortelgestel beschadigd raakte. Geen boom is in het voorjaar zoo rijk aan sappen als de berk; een stam van een kwartmeter doorsnede kan men dan wel vijf liter berkensap aftappen en, wordt de wonde goed weer gesloten met een stop en was, dan lijdt de boom er geen al te groote schade van. Op die manier wordt langs de Oostzee berkenwijn en materiaal voor haarwater gewonnen.

Bosch- en veldmuizen, eekhoortjes vooral, zijn verzet op berkensap en de zoete zwammen, welke zich ontwikkelen als ze de wortelbast afknagen. Op zulke aangeknagde plekken kunnen ze uren lang zitten likken en snoepen van het suikerhoudende lekkers, ze keeren telkens weer naar zoo'n plekje terug en bevechten het elkander soms geducht. Menig eekhoorensgevecht ontspint zich in het vroege voorjaar, wanneer er in het bosch nog weinig te bikken valt, om het tafeltje welbereid aan den voet van een berkestam, waar zoete wijn en berkenbrood het loon van den overwinnaar zijn.

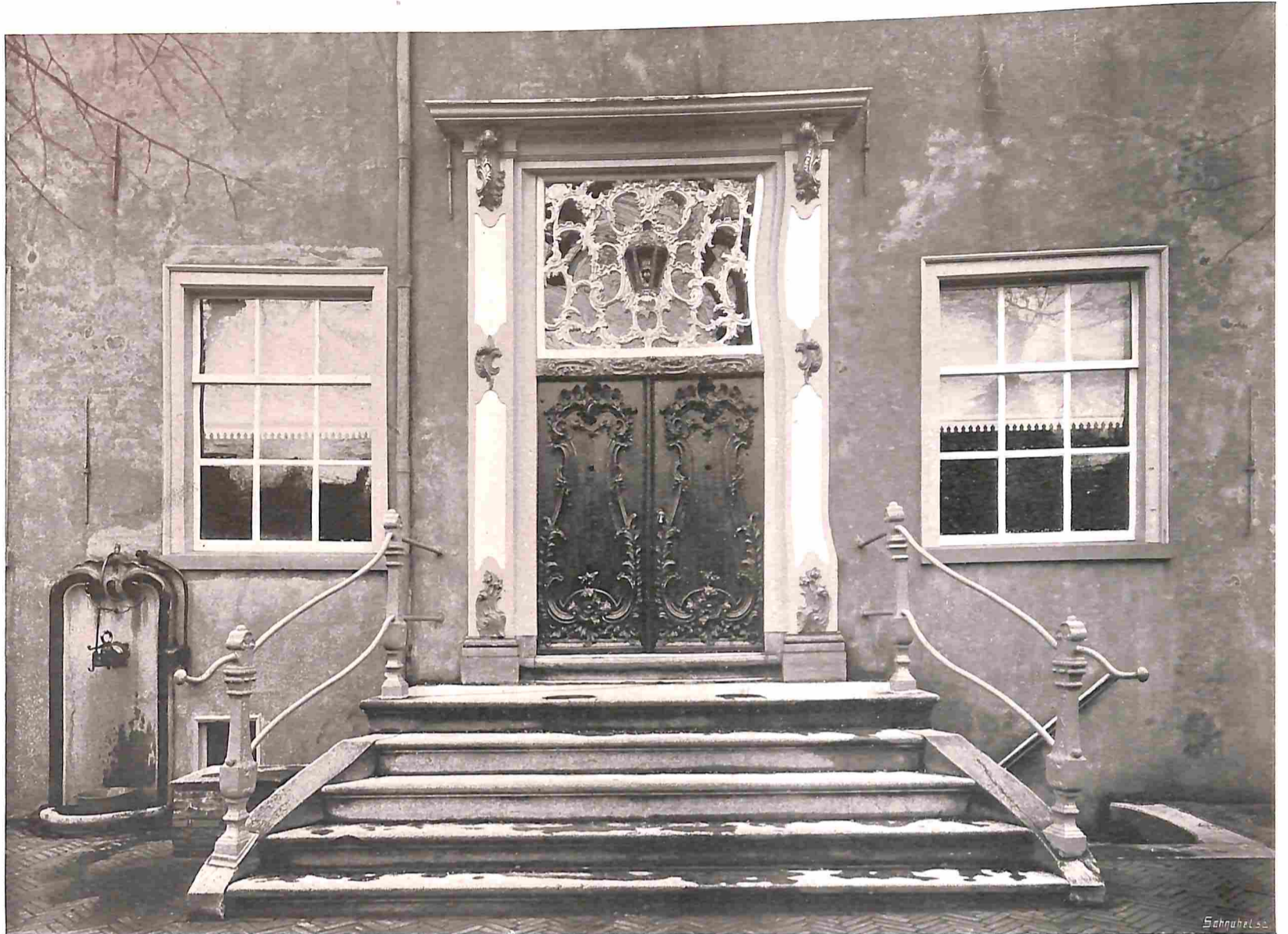

Foto C. Steenberg.

MEDEMBLIK DE OUDSTE.
DE DEUR VAN HET WEESHUIS TE MEDEMBLIK.

MEDEMBLIK DE OUDSTE.

(Slot).

MEDEMBLIK'S Stadhuis staat nog op dezelfde plaats, waar het eeuwen gestaan heeft, maar het is niet meer het zelfde gebouw, of juist — enkele oude muren zijn behouden gebleven, maar overigens is het een vijf en twintig tal jaren geleden grootendeels vernieuwd. Ook de voorgevel is toen nieuw opgetrokken, en helaas, hoe! Als een opzettelijk-slechte copie van het oorspronkelijk geveltje.... De hoofdverdeling is gelijk gebleven, maar al wat er vroeger de sierlijkheid aan gaf verdwenen of vergroefd. Zie me die grote spiegelruiten eens aan, en die dikke banden om de ramen. Er is ook weer een torentje op het dak gebouwd, een stijf dingske; het oude torentje was te aardig.

Waarom geen gloed-nieuw en oorspronkelijk-leelijk Stadhuis gebouwd, toen het oude bouwvallig werd? Waarom deze voor-gevel, die smartelijke herinneringen wekt aan den vroegeren, zonder zijn schoon te benaderen?

Inwendig is ook alle schoonheid verdwenen, behalve in de voormalige vierschaar, die thans als secretarie dienst doet. Daar siert nog een prachtig goudleeren behang de muren, gedeeltelijk schuil gaand achter kaarten van het Koninkrijk der Nederlanden en andere minfraaie papieren, die men in gemeente-secretariën aan den wand pleegt te hangen. Aardig is hier ook de met wapens versierde schouw, waarop in sierlijke letters:

Een Godsaligh Gebet
Voor mijn Heeren van de wet

is aangebracht. Het gebed, aanvangende met de woorden: „O Heere Godt rechtveerdige Richter” is van niet geringe lengte. De raadzaal, die achter het Stadhuis is uitgebouwd, verdient een bezoek met 't oog op het fraaie uitzicht op zee, dat zij biedt.

Er is in de omgeving van het Stadhuis héél wat veranderd in den loop der tijden! Vroeger stond het ongeveer in het midden van een bijna onafgebroken rij van huizen, die langs de noordzijde van de Oude Haven zich uitstreckte van de Westervoort tot het havenhoofd, dus over de geheele breedte van de stad. Van al deze huizen, en die welke aan de naar den zeekant voerende zijstraten stonden, van al deze woningen, die tot de aanzienlijkste der stad konden gerekend worden, zijn er nog slechts twee over,

die welke ter linker en rechter zijde van het Stadhuis staan: zij hebben het klaarblijkelijk niet alleen willen laten. De oude haven, over welks westelijk gedeelte voorheen zes bruggen lagen (over het oostelijk gedeelte, het dichtst bij den haveningang, slechts één, om de scheepvaart niet te veel te belemmeren) is spoorloos verdwenen en tot bouwland geworden. En over de plaatsen waar vroeger de tuinen der nu verdwenen huizen lagen, rijdt thans het lokaaltje, welks station ten westen van het Stadhuis staat. Een andere nuttige inrichting van dezen tijd, de gasfabriek, is op de plaats van een verdwenen huizenblok ten oosten van het Stadhuis gebouwd. Het oude is hier zoo geheel en al verdwenen, dat de aanblik van de landelijke strook gronds aan de noordzijde van Medemblik geenszins troosteloos is, en slechts hem lichtelijk weemoedig stemt, die met een oude prent van de verdwenen huizenrijen in de hand naar deze groene dreven staart.

Tegenover het Stadhuis kwam Medemblik's hoofdgracht, die de oude stad in twee ongeveer gelijke deelen verdeelde, in de Oude Haven uit. Al eeuwen geleden werd dat punt overwulfd, waardoor een flink plein ontstond, de Dam genaamd. Toen de Oude Haven ingepolderd was, liep de genoemde gracht dood en is men haar geleidelijk gaan dempen. Thans heet ze Nieuwstraat en ver-toont, vooral nadat men eenige maanden geleden de oude boomen, die haar sierden, door jonge boompjes heeft vervangen, den onaan-genamen aanblik van een gedempte gracht.

Dempen en inpolderen, het is trouwens de lust des Medemblikkers. En hij gaat daarbij met duivelsch overleg te werk; hij zorgt er voor, dat uit de ééne demping de andere noodzakelijk klachten over doodlopend, stilstaand en minder welriekend doel zál ten slotte bereikt worden. Tegen doortastende maat-gedeelte van een grachtje, waardoor men twee doodlopende zijn lusten botvieren, als handel en scheepvaart van zoo weinig beteekenis zijn geworden, dat de ruime havens niet meer in een behoefte voorzien. Wég met dat water in mijn stad, roept hij uit, en hij slaagt er in zijn oudste haven te doen verdwijnen, zoodat er geen spoor van over is. Maar nog is het niet genoeg: de wijde

waterbassins in 't zuiden der stad, waarin eens honderden schepen een veilige ligplaats vonden, zijn hem een doorn in het oog. En hij poldert de Eilands- of Pekelharingshaven in en maakt haar tot aardappelland. Wanneer zal de grootste der havens, de Westerhaven, volgen? En de helft van de Oosterhaven kan ook wel gedempt worden. Dan zal er niets meer krachtig spreken van de tijden van oude glorie. Komaan Medemblik, spoedig! De aardappelooft van de Westerhaven kan schatten opbrengen, vóór de vrede gesloten is....

Laten wij den Medemblikker niet al te hard vallen. Hebben wij Hollanders niet allen meer of min polderjongens-neigingen? En is het niet een wijze beschikking, dat ons, bewoners van dit waterland, de onbedwingbare lust tot dempen en inpolderen in het bloed zit? Maar laten wij eerlijker worden, en onze lusten niet verbergen onder schoon-klinkende voorwendsels als „eischen van het verkeer”.

Hoe het zij, Medemblik bezit nog één grachtje, het westelijk gedeelte van het Achterom, en het is bekoorlijk, ook al blijkt uit de woningen aan weerszijden, dat 't hier altijd een achterafbuurtje was. Medemblik's patriciërs woonden vóór 1599 aan Oude Haven en Nieuwstraat, na den aanleg der nieuwe havens trokken zij vooral naar de noordzijde van Wester- en Oosterhaven. Dat is daar nog thans aan de huizen te zien.

Die havens, ze spreken wel 't sterkst van den mooien tijd van bloei, die voorbij is, vooral de groote verlaten Westerhaven. En dat diep gelegen bouwland, die ingepolderde haven, aan welker noordzijde nog een rijtje pakhuizen verrijst met die warme oude baksteenkleur en die prettig aandoende lichtblauwe luiken en verder nog een deftig huis in Louis XIV stijl, het eenige van deze soort te Medemblik, het zwijgt niet geheel. Van de huizen aan de oostzijde, waar zich ook het admiraliteitsmagazijn bevond, is nog iets blijven staan; de huizenblokken aan de zuidzijde zijn verdwenen.

Ten Zuiden van de Westerhaven waren eertijds een aantal sloopstimmerwerven; daar verrezen in 1828 de gebouwen van het Instituut voor de Marine, die thans dienst doen als Krankzinnigengesticht; het hoofdgebouw is uiterlijk onveranderd gebleven. Het fronton van den voorgevel prijkt met een groot Nederlandsch wapen, op het dak staat een vuurtorenachtig koepeltorentje en de vier schoorsteenen op de hoeken zijn met zonnepijlers versierd. De tuin van het gesticht is aangelegd op de oude stadswallen en een zich op deze hoogte bevindend bastion.

Het nog bebouwde stadsgedeelte ten oosten van de Nieuwstraat is het sterkst door den mot der achteruitgang kaalgevret; stukjes bouwland, waarop de aardappel welig tiert, tusschen de huizen en aan de eens volgebouwde straten, zijn daar geen zeldzaamheid. Het zeer regelmatig, vermoedelijk na den brand van 1555 aldus aangelegde westelijk gedeelte heeft zich beter gehouden en vertoont zelfs eenigen nieuwen luister, waarvan vooral de flinke katholieke kerk de vermelding waard is. Als overblijfselen van ouden luister moeten vooral genoemd worden, behalve de Hervormde kerk, die reeds in het vorig nummer besproken is, het Koggenhuis, (het voormalige gemeenlandshuis van het waterschap „de vier Noorder Cogge” aan de Nieuwstraat (met een gevel — zeker wel de mooiste van Medemblik — uit 1613, welks baksteen helaas met een grijze verflaag bedekt is), en het Weeshuis, of liever — de deur van het Weeshuis. Want de toegangspoort tot de binnenplaats, waaraan de tegenwoordige voorgevel van het Weeshuis staat, moge bezienswaardig zijn in de gedaante, welke zij bij de verbouwing in 1785 verkreeg, zij is meer monumentaal, dan mooi; en het inwendige van het Weeshuis bevat behalve een goudleeren behangsel in een der vertrekken en merkwaardige keldergewelven — overblijfselen waarschijnlijk van het klooster, dat hier vroeger gestaan moet hebben — niets merkwaardigs, waarmee wij de weezen niet te kort doen, want.... Medemblik hééft geen weezen meer. Maar de deur van het Weeshuis is een feest voor de oogen en maakt te meer indruk, omdat men een dergelijk rococo-meesterwerk in deze omgeving, en nog wel aan een Weeshuis, allerminst verwachten zou. Als het bepleisteren van muren ooit te verdedigen is, dan wel hier; want zeldzaam gelukkig komt die behaagzieke deur — en ook het pompje ter linkerzijde — tegen de grijze muren uit. Ze is als een bekoorlijke coquette in de grijze eentonigheid van het kleine stadsleven.

Mijn lezers zullen niet verlangen, dat ik opdreun al wat daar verder in Medemblik der vermelding waard is. Over het voormalig Muntgebouw, waarin zich thans schoollokalen bevinden, kan gezwegen worden; de afbeeldingen op blz. 353 van ons vorig nummer zijn welsprekend genoeg geweest. Maar verder? Er zijn nog verschillende oude geveltjes met aardige steenen — voornamelijk scheepjes —, er zijn, tenminste des zomers, mooie rozenperken voor station en postkantoor, er is een aardig plantsoentje op de oude stadswallen bij de Westerpoot, er is een lommerrijk singeltje en even ten Zuiden der stad loopt een aardig laantje, dat Oostersingel heet. En dan is er, ten noorden en oosten, de zee, die eertijds alles was voor Medemblik, maar die Medemblik nu wel gaarne ingepolderd zou zien....

Medemblik slaapt. Dat heeft voor den bezoeker van de oude stad ook zijne voordeelen; weinig helkleurige, vaak smakeloze uitingen van nieuw leven dringen zich hier op aan hem, die toch hoofdzakelijk door oud-Medemblik's bloei zich naar dezen uithoek van West-Friesland voelde getrokken.

Medemblik moge niet de meest bezienswaardige onzer z.g.n.

„villes mortes” zijn, het verdient meer belangstelling, dan het tot dusverre genoot, wij hopen het in woord en beeld te hebben aangetoond. Wie iets voelt voor de weemoedige bekoring, die uitgaat van oude stedekes, welke eenmaal parels waren aan den kroon der Republiek, doch nu nog minder beteekenen dan vele dorpen, hij mag Medemblik niet vergeten, welks stille straten en havens niet alleen gelegenheid te over bieden, om te droomen van tijden, waarin hier de krachtige polslag van opgewekt leven klopte, maar die hier en daar ook nog wel wat te aanschouwen geven, dat een bezichtiging ten volle verdient.

A. LOOSJES.

VERBETERING. Een lezer wijst mij er op, dat het opschrift van de nog thans in den toren te Medemblik hangende klok gelijkkluidend is aan dat, waarvan wij op blz. 341, 1e kolom boven, melding maakten; inplaats van Comonius staat er echter Hemony en inplaats van 1549: 1649. En daar „Comonius” als klokgieter onbekend is, kunnen we veilig aannemen, dat Dirk van Schoorel zich vergist heeft en het opschrift onjuist weergaf. Het spijt mij, dat ik den schrijver van het toch al zoo magere kroniekje van Medemblik meer vertrouwen schonk, dan hij klaarblijkelijk verdient. Te meer, waar ik uit dit klokkenopschrift gevolgtrekkingen maakte, die nu natuurlijk moeten vervallen.

Overneming verboden.

A. L.

SINT SERVATIUS.

IN Limburg's hoofdstad heeft deze maand de Zevenjaarlijksche Heiligdomsvaart plaats gehad, het groote, kerkelijke feest ter eere van Sint Servatius of Sintervaes

De Legende van Maastricht's Beschermheilige maakt het onderwerp uit van een der oudste voortbrengselen der Nederlandsche letterkunde, n.l. het dichtstuk van Hendrik van Veldeke,

Foto C. Steenbergh.

MEDEMBLIK DE OUDSTE.
DE TOEGANGSPOORT VAN HET WEESHUIS AAN DE
TORENSTRAAT.

„der wise man,
„Der rechter rime alrerst began”,
zoals Rudolf van Ems zegt, omdat hij de eerste was, die streefde naar een zuiverder rijm en regelmatiger rhythmus dan gebruikelijk was vóór hem.

Het gedicht is geschreven in Limburgsch dialect, hetwelk het midden houdt tusschen Nederrijnsch en Middelnederlandsch, en werd door den dichter, naar Latijnsche bron, vervaardigd voor zijn beschermvrouw, Gravin Agnes († 1170), gade van Lodewijk I Van Loon.

Sint Servaas, die gehouden wordt voor een bloedverwant van Maria, de moeder van Jezus, was bisschop van Tongeren, uit welke stad hij door een volksoproer verdreven werd, waarna hij zich te Maastricht „een cel en kapel bouwde”. Met een en ander houdt wellicht ook het oude volksrijm verband:

Tongeren zal vergaan,
Maastricht zal opstaan.

Nadat Servatius den inval der Hunnen in Gallië als een „geesle Gods” voorspeld had — aldus verhaalt de Legende — werd hij door de geestelijkheid afgevaardigd om St. Pieter, den „Prins der Apostelen” te smeeken het onheil af te wenden. Op weg naar Rome zou hij een gebroken altaarsteen met zijn speeksel aaneengehecht hebben, zijnde een van de vele wonderen, die hem toegedicht zijn, gelijk Van Veldeke zegt:

Die wondere, die God dede
Door Sinte Servaes te menighe stede
Die sijn condigh in mennich lant.

Sint Pieter antwoordde hem, dat zijn voorbede tevergeefs was, maar gaf hem den „zilveren sleutel” ten geschenke

Doen voer Sinte Servacius
Weder te synen Gods huijs
Te Tricht, tot synre celle
Ende syne heilighe ghesellen,

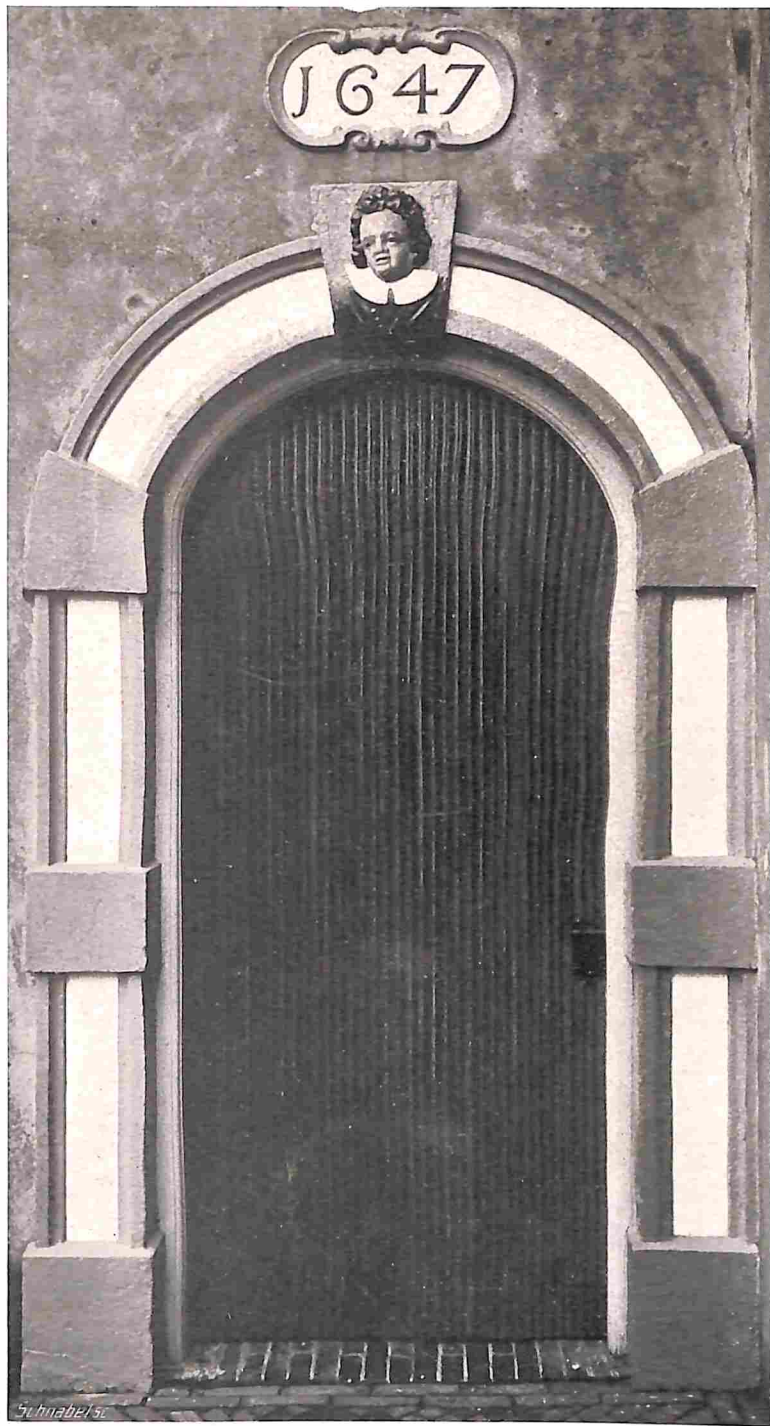

Foto C. Steenberg.

MEDEMBLIK DE OUDSTE.

[OUDE 17DE EEUWSCH DEUR VAN HET WEESHUIS.

en bracht er de relikwieën van Tongeren in veiligheid. Kort daarna overleed hij, op den 2den Pinksterdag van 't jaar 384.

Hij staat te boek als heftig bestrijder van Arius en verdediger van de besluiten van 't concilie van Nicea (325).

Aan St. Servatius is de 13 Mei gewijd. Met S. Mamertus (11 Mei) en St. Pancratius (12 Mei) vormt hij het drietal der IJsheiligen of Gestrenge Heeren. Bij de Czechen neemt St. Bonifacius (14 Mei) de plaats van Mamertus in en worden de drie namen samengesmolten tot Panserboni of Pan (= Heer), Serboni.

Het epitheton „Streng Heeren” laat zich gemakkelijk verklaren uit de nachtvorsten in Mei:

Saint Mamert, Saint Pancrace
Et Saint Servais —
Sans froid ces „Saints de glace”
Ne vont jamais.

F. W. DRIJVER.

VERDWAALD.

IN 't woud.... 't Was een lichte ritseling van wuivende dennenaalden.... De maan smeed tusschen de pijnen een zilveren glans....

Tusschen de stammen bewogen zich, traag voortslenterend twee mannen — arm in arm.

De een zuchtte bij poozen een wijlken en dan kreunde hij weer stille. Zijn tred was onvast, zijn hoofd hing op zijn borste, zijn oogen waren half geloken, zijn wezen verraadde dat hij veel pijn leed, zijn linker schouder en arm waren naakt, een rooien zakdoek — die was vastgeknoopt met de tippen, onder den oksel — bedekte een schouderwonde, een striepken bloed liep over gansch zijn arm en lekte met kleine druppelkes van den wijsvinger. Zijn lichaam schokte bij tijde van de pijn.... en gewillig liet hij zich leiden door zijn makker.

Zijn makker was dood op van vermoeienis, diepe rimpels lagen over gansch zijn wezen, de gordel pijnigde zijn heupen, de patronentasch kwelde zijn buik, twee geweren hingen met de riemen over zijn schouder en folterden hem, zijn beenen knikten, zijn voeten lagen open....

Zij aan zij sukkelden ze door 't woud.

De dorre naalden kraakten onder hun voeten. De stilte van den zoelen nacht woog fel op de twee soldaten. Akelig was 't in 't woud. Een vogel deed hen soms opschrikken en dan bleven ze luisteren naar 't zacht vleugelgeklap van den vogel, die wickete over 't woud.

't Kanon en hoorden ze niet meere, alleen, soms in de verte klonk dof een geweerschot of in de verre verte blafte ijzig een waakhond.

Met een lichte ritseling wuifden de dennenaalden.

„Ai.... ai.... aie.... mai.... Jef, jonge, hedde ni en bekke.... drinken.... drinken.... ik stik van den geweldigen deust?”

„Allo, Karel, nog en bekke geduld, brave jonge, seffens zulle we wel en huis tegekome, nog en bekke geduld, goeie jonge....”

Reeds drie uren doolden ze door 't woud, van hot naar haar, er was geen uitkomen aan. 't Woud strekte zich over een groote oppervlakte uit. Geen huis, geen beekje, niets dan stammen, stammen, altijd stammen en daarboven dichte kruinen....

„Jef.... 'k heb zoo'n pijn.... ai.... ai.... aie.... mai.... Jef men schouwer jonge.... drinken Jef, water jongen, ik stik van den deust.... men schouwer doe zoo'n zeere....”

„Allo Karel, zwijgt dan toch, nog tien minukkes, dan zulle we aan een huis kome en dan gaan we goed eten en uw schouder betten....”

Arme jongens! Van den vroegen morgen reeds was de strijd begonnen, een razende strijd.... Een legerafdeeling Duitschers had den aanval gedaan, 't was een wild geschiet geweest. Velen waren gevallen, velen gekwetst. Jef en Karels regiment hield stand, wilde niet wijken. De vijand kwam met heele drommen, drommen, die werden weggemaaid in een oogwenk, anderen kwamen en nog anderen kwamen.... Heel den dag duurde de veldslag, hadden de Belgen gevochten als leeuwen, maar de vijand was te sterk, de overmacht was te groot. Tegen den avond had de kolonel een patroelje uitgezonden om de verschillende compagnieën te verwittigen „van de donkerte gebruik maken en ongemerkt trachten in aftocht te gaan”.... De patroelje was in een hinderlaag gevallen, velen sneuvelden, velen werden doodelijk gekwetst.... Een herrie volgde, het regiment vluchtte, de een alhier, de andere aldaar....

Jef had zich ongemerkt met zijn gekwetsten makker uit de voeten kunnen maken. Hij wou liever sterven, dan zijn vriend aan zijn lot over te laten. Moeilijk was hun tocht geweest. 't Krioelde van vijandelijke soldaten in den omtrek, ze moesten groote omwegen maken en.... eindelijk waren ze gekomen in een groot bosch.... Ze waren gered.... misschien!

„Jef, ik kan ne mie.... ik bid u.... laat me hier maar liggen.... red u jongen, ge hebt ook ouders die u geere zien.... Ai.... mai.... wat 'en pijn.... 't is wreed.... ai.... mai.... toe Jef....”

„Karel.... zwijgt toch.... jonge.... ik zen geen lafaard zelle.... ik kom liever met u te sterven.... dan u in plan te laten.... Nog enige minukkes, goeie moed jonge....”

„Jef.... ik smeek u.... laat me liggen”. Ze bleven staan. „Maakt u uit de voeten. Ik hem zoo'n voorgevoel, ze gaan ons nog pakke.... Ai.... mai, Jef, ik hem zoo'n zeere.... man schouwer....”

Foto C. Steenbergh.

MEDEMBLIK DE OUDSTE.
HET ACHTEROM BIJ DE NIEUWSTRAAT.

„Jonge.... zwijgt toch.... as ge da nog van spreekt, zal ik altijd kwaad op u zijn zelle. Kom maar.... seffens zullen we en bekke rusten....”

Langzaam slenterden ze weer voort, hun keel brandde, hun hart klopte hoorbaar.... Ze waren uitgehongerd, hun buik deed pijn.

En uit de verre verte vernamen ze bijwijle nog een dof geweer-geknal.

Met een lichte ritseling wuifden de dennenaalden.

„Ai.... mai.... mijn schouwer.... Jef, jonge, wilde me en groot plezier doen”. Karel vroeg het weifelend, hij bleef staan.

„Zeker Karel jonge”, viel Jef hem spoedig in de rede en bezag zijn makker met vorschenden blik in de oogen.

Karel wees op zijn hart, hij voelde de blikken van Jef, die hem pijnigden, 't was alsof zijn vriend 't raadde....

„Ja Jef ik kan 't ne mie uitstaan.... Ik smeek u.... doe het.... weiger me dat plezier niet.... Neem uw geweer en schiet me maar.... doo.... doo.... dood....”

Hij viel op de knieën en omhelsde Jefs beenen.

Jef, getroffen, schudde misnoedig 't hoofd, hij staarde zijn makker medelijdend aan, hij meende te spreken, maar 't ging niet.

„Jef, Jef.... geef hier.... uw bajonet.... ik zal 't zelf doen”.... en met een ruk trok hij Jefs bajonet uit de scheede....

Jef schoot toe.... een worsteling.... ze rolden tusschen de stammen, hun armen omstrengelden elkaars lijf, hun beenen spartelden....

„Karel.... geef ze hier.... zijde zot”.

Ze zweetten, het zweet droop in dikke druppels van hun voorhoofd, ze hijgden, hun boezem ging op en neer....

„Jef mijn schouwer.... ai.... laat los!”

„Geef de bajonet hier”.

„Voorzichtig Jef, mijn schouwer.... ai.... mai....”

„Geef ze hier, dwaze kerel”.

Karel was overwonnen, hij bleef liggen, hij roerde niet meer, sneller liep 't bloed uit de wonde, zijn wezen werd bleeker, krampachtig schokte zijn lijf. Jef dweilde de wonde, speekte op Karels voorhoofd en wreef het speeksel over zijn slapen.... Jefs hoofd zat vol dwaze gepeinzen.... Hij schrikte.... Karels hart klopte nog. Zou hij nog kunnen opstaan? De vijand is misschien nabij....

Een oogenblik zat hij daar, hij en wist niet wat doen....

Karel opende weer de oogen....

„Toe Karel, sta maar op goeie jonge, we zijn bekanst aan een huis....”

Een hond blafte niet verre van daar....

„Ik hoor 'nen hond bassen Jef”.

„Kom Karel sta op, er zal hier wel een boerderij in den omtrek zijn....”

Jef spande al zijn krachten in om Karel te been te helpen, hij hing de geweren weer over zijn schouder.

Arm in arm, voorzichtig, stapten ze voort, tusschen de stammen.

Duidelijker en duidelijker hoorden ze 't blaffen van een bandhond.... Ze richtten hun stappen derwaarts.

Met een lichte ritseling wuifden de dennenaalden.

Eindelijk.... toch! Eindelijk! Door de stammenroten zagen ze het wijde veld, het wijde veld, dat deinde breed uit, met lichte heuvelingen, in de maneklaarte. En een steenweg slingerde als een zilver lint, met lichte kronkelingen, tot op den heuvel. En rijzekens boven den heuvel glinsterde het haantje van een kerk-toren.

„Karel! Karel! jongen, bekanst zijn we gered!”

„Ja Jef, 'k zal 't aan u te danken hebben Jef, brave Jef”, ze drumden dichter tegen elkaar, ze taakten elkaars handen en drukten ze ten teeken van trouwe vriendschap en vreugde.

Duidelijker en duidelijker hoorden ze 't bassen van een bandhond.

Ze bleven wat uitrusten op den zoom van 't woud en hun oogen

zochten, zochten of ze ievers in den omtrek een huis zagen....

Ze hoorden duidelijk 't bassen van een bandhond.

„Karel Karel.... jonge!” als een kind begon Jef te huppelen, „Karel, Karel.... ziede ginder?” Karel volgde de richting van Jefs arm.

Te midden eenige struiken zagen ze en licht-roode kleur van een dak en usschen de heesters glansde een ruit in 't manelicht.

Aldaar blafte een hond.

Ze omhelsden elkaar, ze weenden van blijdschap.

„Vooruit Karel jonge.... Moed is half gewonne.... jonge”.

„Ja Jef jonge, ik dank u, dank u.... want ik heb zoo'n dorst, men schouwer doet zoo'n zeere”.

Gemakkelijker, zij aan zij, stapten ze voort, over t veld.

En in het woud.... Met een lichte ritseling wuifden de dennenaalden.

„Wauw! Wauw!” baste de hond, hij trok aan de keten, sprong wild op en af het hok, liep zijn eetbak om,

„Wauw! Wauw!”

„Ssst.... stil.... Turk!” riep Jef, zijn stem klonk gebiedend, en dreigend.

Foto C. Steenbergh.

MEDEMBLIK DE OUDSTE.
HUIS IN LOUIS XIV-STIJL AAN DE INGEPOLDERDE HAVEN.

De hond blafte feller en feller, onverdraaglijk was zijn een-tonig „Wauw! Wauw!”

Jef en Karel stapten 't geleg op, ze klopten aan de deur... Ongeduldig wachtten ze... Ze hoorden binnen een deure piepen; stappen die naderden....

„Wie es daar?” vroeg een vrouwenstem.

„Bazin, doe open als t u belieft, twee Belgische soldaten”.

„Wa zegde... soldaten?” medelijdend vroeg men het.

„Ja, een gekwetste.”

„Och arme!” zuchtte de boerin. „Wacht jonges”.

Grendels werden herschoven, de sleutel kraste in 't slot en de deur piepte op heur hengsels.

„Kom binne jonges”.

Ze stapten de kamer in. Jef ontdeed zich van de geweren en den gordel. Karel viel afgemat op een stoel.

„Is er ne gekwetste bij?” vroeg de boerin were.

„Ja vrouwe, geef een bekke water... laat os drinken... drinken”.

„Ik hem deust”, stotterde Karel... „deust”.

De boerin nam twee koppen uit de kast en vulde ze met koffie.. In een teug waren ze ledig. Ze dronken... ze herkwamen... 't deed hen deugd... ze deden hun tong klakken....

De pachteres ontstak de lampe, helder was de keuken verlicht. „Spoedig bazin, water als 't u belieft, water veur de wonde”.

Ze betten de wond met water, legden er zalf en olie op en zwachtelden haar met zuiver linnen.

„'t Doet deugd zeker mijn jonges?”

„Honger! Honger!”

„Och, arm schapen”.

Ze sneed boterhammen, breed ze dik met boter en legde er een dik stuk kesp tusschen.

„Zie jonges, eet maar zooveel ge kunt”.

Ze faten, ze dronken en stillekes knapten ze op.

„Kuch!... kuch!... hum!” een gekloef op de trap, een oud peken verscheen in 't deuregat.

„Wel Trees wat doedde gij hier”, hij kneep zijn oogen toe voor het te felle licht.

„Twee uitgehongerde soldaten, Vines, en er nog al ne geblesseerde bij”, ze riep het in zijn oor.

„A!... hum!... hum!”

„Ze zijn in slag geweest”.

„A!... hum!... hum!”

„De arme jonges, ze hemme tegen den Duts moette vechte”.

Jef en Karel knikten vriendelijk „nen goeien nacht” en aten voort.

„Vechte?”

„Ja”, de boerin sprak wat luider, „tegen den Duts”.

„A!... hum!... hum!” De pachter trok een aardig gezicht, hij kloefde over den vloer en zette zich op een stoel in den haard, hij ontstak een pijp en bleef er onbeweeglijk zitten turen in d'assche.

„Hij hoort ni goed”, zei de boerin, op heur man wijzend.

Onze mannen knikten.

„Eet maar jonges naar harte-lust”. Ze sneed nog eenige boterhammen en de mannen, ze aten, ze aten tot ze niet meer konden.

„Wel, voelde u na wat beter jonges?”

„Dank! Dank!”

„Ge zijt zeker muug? Kom manne, kom maar wat rusten in os bed”.

Ze volgden en kropen onder de lakens en ze sloepen, ze sloepen.

„Ach Vines, 't es toch wried zoone oorlog, 't zen altijd de arm jonges, die moeten oorlog doen, de groote koppen die blijve altijd van achter, die zulle hun ni late doed schieten”.

„Hum!... Hum!” zei de boer.

„Ge moest ze es zien, Vines, hoe ze ligge te slape, ze doen niks as snorke, de arm schapen en die eene heit ne kogel in zijn schouwer gekregen”.

„Hum! Hum!” zei de boer.

„Wat moet die jonge afgezien hemme!”

„Hum! Hum!” zei de boer.

„Arm jonges!” snikte de boerin.

„Hum! Hum!” zei de boer.

Langzaam, met weifelende * gloring, vorderde de dageraad. De zon rees gloeiend boven de kimme.

De boer zat nog altijd bij den haard en rookte pijpen, d'een na d'ander. De boerin was in heur dagelijksche doening, vlug deed ze heur werk.

Op den steenweg was 't een buitengewone drukte....

De boer plantte zich in 't deuregat en met ongeloovige oogen

staarde hij naar de bane.

„Maar wat mag dat allemaal beteekenen?” vroeg de boerin, naar den steenweg wijzend.

„Hum! Hum!” zei de boer.

„Die gaan zeker vluchten?”

„Hum! Hum!” zei de boer.

In de verte zagen ze een geglinster en stofwolken....

„De Duitschmannen, da zen de Duitschmannen!” riep de boerin angstig.

„Hum! De Duitschmannen! Hum!” zei de boer, hij sloeg zijn pijp uit en stopte ze weere.

„Jonges! Jonges!... Sta rap op!... De Duitschmannen zen dèr!” schreeuwde de boerin, ze schudde de slapende soldaten.

Deze zetten groote oogen, wreven ze en sprongen 't bed uit.

„Jef, ik zal maar hier blijve jonge, ga gij maar alleen”.

„Karel kom, we moeten vluchten, als de Dutschers u hier vinne, worden die brave menschen hie misschien doodgeschoten”.

„Doodgeschoten!” herhaalde de boerin angstig.

„Hum!... doodgeschoten!... Hum!” zei de boer, [die ook bijgekomen was.

Ze kleedden zich vlugger.

„Gaat langs den elzenkant naar 't bosch jonges, aan gindschen hoek van 't bosch is 'nen diepe eereweg, volgt die maar altijd, dan zulde binne drie kortierkes in 't dorp zen. Volgt daar de tramroet dan zijde binne twee urkes in 't stad”.

„Dank! Dank! brave menschen, nooit zullen we vergeten wadde veur os gedaan het”.

„Dag bazin! Dag baas! Dag brave menschkes!”

„Goei reis!” zei de boerin, „en dat God met u weze!”

„Hum! Hum!” zei de boer.

Voorzichtig slopen ze langs den elzenkant 't bosch in. 't Ging beter, met nieuwen moed trokken ze vooruit.

„Wat es da?”

In de zandstraat stapte een Duitsche patroelje... en in 't woud nog een.

„Wa'ge daan?”

„Karel, blijft ligge, legde onder ne struik da”.

„Jef wa gade doen, zeg Jef, wa gade doen?”

„Ge zult dat es ne kie gaan zien Karel. Laat ze maar komme”. Jef knielde achter een stam en wachtte....

„Blijft gij ma ligge Karel, bukt u zoo goed meugelijk tege den grond”.

In het woud... Met een lichte ritselinge wuifden de denne-naalden... De Duitsche soldaten naderden....

„Pang!” een kogel siste rakelings langs Jefs ooren.

„Pang!” een tweede.

„Jef ik zen getroffen. Jef ne kogel in menne kop!... Ai... ai... aie... mai!”

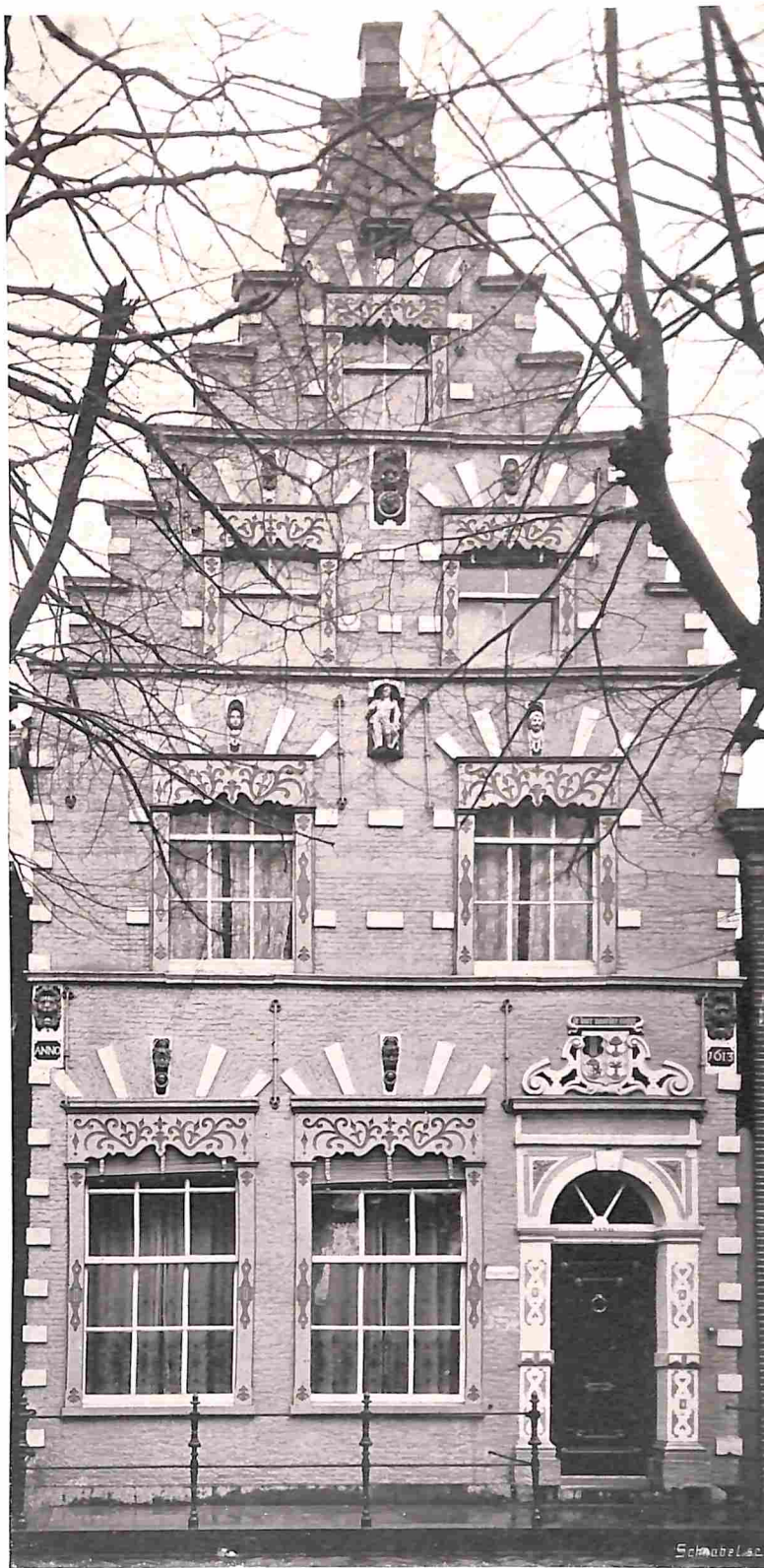
„G... v... d... se smeerlappel!”

Jef schoot, kalm trok hij den haan af, ginder rolde bij elken kogel een man neer....

„Ai... mai! Jef... Jef!... vriend... dan... dan... dan... ke!”

Een sparteling, zijn lijf schokte... Karel was dood.

„G... v... d... se smeerlappel!” brulde Jef.

MEDEMBLIK DE OUDSTE.
HET VOORMALIG GEMEENLANDSHUIS DER VIER NOORDER
COGGEN AAN DE NIEUWSTRAAT.

u zoo goed meugelijk tege den grond”.

„Pang! Pang!” 't Was raak elke keere.
Een kogel doorboorde den dennestam
en kwam terecht in Jefs linkeroog....
Hij werd bleek.... 't geweer viel uit zijn
handen ....met een plof zonk hij op
den grond.... Hij roerde niet meer....
En in het woud.... Met een lichte
ritseling wuifden de dennenaalden.

MAURITS PEETERS.

Tusschen mijn linde en mijn hangende roos...

Tusschen mijn linde en mijn
hangende roos

Heb ik een roepen vernomen,
Prevelend toefde er een koeltjen een poos,
Suiz'lend uit hoogere boomen.
„Vrijheid”, zoo neurde 't, „woont in mij, den wind,
Vrij overwaai ik de menschen,
Overal waar ik gebondenheid vind,
Slaven van lusten en wenschen.”

't Prevelend koeltje wickte op naar omhoog,
Zoekend de vreugde en het leven,
Toevend een wijle aan den hemelschen boog,
Vrij in zijn zwieren en zweven;
Moe van het dartelen nam het de wijk
Naar de verborgene kusten,
Naar het geheimvolle, droom'rige rijk,
Waar de tevreden rusten.

Wie zou niet vrij willen zijn als de wind,
Vrij in zijn dolende gangen,
Vriend van de ruimten, gezond en gezwind,
Jubelend hoog in zijn zangen;
Minnaar van bergen, zich koest'rend in 't dal,
Zwerver op al 's werlds paden,
Vliegend en dartelend over 't heeal,
Vrij in zijn levende daden!

EDWARD B. KOSTER.

DE BIJ IN DIENST VAN HET MILITAIRISME.

HIERMEDE wordt niet bedoeld, dat de bij als aanvals- of afweermiddel gebruikt wordt, zooals dat vroeger inderdaad wel eens het geval is geweest, toen groote zwermen bijen op den vijand losgelaten werden, en het den vechtenden met hunne scherpe angel erg lastig konden maken. Neen, het beteekent een gebruik van vreedzamer aard en niets minder dan het overbrengen, op de vleugels van het insekt, van gefotografeerde afbeeldingen van berichten en mededeelingen. Het is van algemeene bekendheid, dat trots draadloze telegrafie en telefonie, de postduif, bij het overbrengen van berichten over lange of kortere afstanden, nog steeds niet afgedaan heeft, en zelfs in dezen oorlog niet te onderschatten diensten bewees aan de legers. Men zal zich herinneren, hoeveel moeite de Duitschers in België en Frankrijk zich gaven, om te voorkomen en te beletten, dat hun tegenstanders door postduiven overgebrachte inlichtingen en waarschuwingen kregen.

Is het al moeielijk de duiven in hun vlucht te onderbreken, ze te vangen en te bemachtigen, om te verhinderen, dat er mededeelingen naar den vijand gaan, nog veel bezwaarlijker is het bijen op te vangen.

Deze omstandigheid en het instinct van de bij, — dat haar als 't ware den weg wijst naar den korf, hebben er toe geleid, dat men in Amerika verschillende proeven heeft genomen met het overbrengen van mededeelingen door het insekt.

Daarbij ging men als volgt te werk. In den korf werden eenige wolven tabaksrook geblazen, waardoor de bijen verdoofd worden. Daarna werden er eenige uitgezocht, waarvan de vleugels zeer voorzichtig, in een kamer, slechts door rood licht verlicht, uitgespreid en vervolgens behandeld werden met een zeer snel werkende oplossing, zooals door de fotografen gebruikt wordt, om papier, carton, zijde en ander weefsel gevoelig te maken, voor het opnemen van een beeld van een negatief.

Intusschen is op een zwart bord met groote witte letters de mededeeling geschreven welke men wenscht over te

MEDEMBLIK DE OUDSTE.
STEEN BOVEN DE DEUR VAN HET VOOR-
MALIG KOGGENHUIS TE MEDEMBLIK.

brengen; deze wordt gefotografeerd, doch in een uiterst kleine afmeting. Daardoor ontstaat het negatief, dat op de van te voren behandelde vleugels van het insekt zooals boven gezegd, wordt afgedrukt juist zooals een gewoon negatief op gevoelig papier. Is de overbrenging van het beeld of mededeeling op de vleugels van de bij gelukt, dan wordt het diertje ter zijde gelegd, dat na eenigen tijd uit zijne verdooving ontwaakt en al spoedig wegvliegt, naar den korf toe, waar het oorspronkelijk vandaan komt.

Daar aangekomen wordt de bij gevangen, en worden de vleugels van het lichaam gescheiden. De gefotografeerde mededeeling wordt op een scherm of doek geprojecteerd en zoodanig vergroot, dat zij gemakkelijk leesbaar is.

De mogelijkheid blijft natuurlijk steeds bestaan dat de bij door de een of andere omstandigheid onderweg verongelukt, of niet meer in den korf terugkeert, of wel met beschadigde vleugels, waardoor het fotografische beeld aan duidelijkheid en leesbaarheid zou inboeten.

Mededeelingen van en naar een bezet gebied door middel van de bij over te brengen zal wel altijd heel bezwaarlijk gaan, want zooals nu, in de door de Duitschers bezette streken, de duiven bij de „kommandatur” ingeleverd moeten worden, zoo zal dan wel, een bijenkorf aan zijn bezitter ontnomen worden.

Wellicht vormen de Duitschers, met hun zin voor organisatie en systeem, onmiddellijk een „Bienenkriegsdepeschenträgerzerstörungskompagnie”, die nog wel eens wat last zal ondervinden bij de vervolging van de „stekelige” kleine vijanden, want „qui s'y frotte s'y pique”.

G. WIJGMANS.

Een zuigeling op een kerkdak.

Een slapende zuigeling boven op het dak eener kerk, en niet door menschenhanden daar gebracht, — het lijkt een sprookje! Toch vertelt men het als een ware gebeurtenis, verbonden aan de Allerheiligen-kerk van Barking, een der Londensche voorsteden.

In de laatste maanden der regeering van Karel I moet het gebeurd zijn, dat een handelaar in scheeps-victualiën daar de dwaasheid uithaalde om met een brandende kaars tusschen verscheidene vaten kruit om te scharrelen, met dit gevolg, dat er een vonk viel in de springstof en de man met eigen huis en alle belendende perceelen in de lucht vloog. De heele wijk, wel een vijftig huizen, viel half tot puin en er waren vele dooden en gewonden.

In een dier woningen had een moeder juist haar kind in een wieg te slapen gelegd, toen de ontploffing plaats had. Wat er van de moeder geworden is heeft nooit iemand geweten, doch de verdere historie der zuigeling is in wijden kring bekend geworden. Want des morgens na dien dag ontdekte men boven op het kerkdak een wieg, waarin een klein meisje gezond en gerust te slapen lag. Bij de geweldige ontploffing was de wieg onbeschadigd tot die hoogte opgeblazen en het kind was er ongedeerd in blijven liggen. Bij het ontbreken van familie heeft een rijk man in de parochie het meisje als kind aangenomen en opgevoed, dat in haar latere leven bepaald met bijzondere belangstelling de Allerheiligenkerk zal hebben aangekeken.

G.

Foto C. Steenbergh.

MEDEMBLIK DE OUDSTE.
DE OOSTERHAVEN, WAAR NOG LEVENDIGHEID HEERSCHT VAN
VISSCHERSCHEPEN.

Foto C. Steenberg.

UITHEEMSCHE LANDVERHUIZERS EN KOLONISTEN ONDER ONZE BOOMEN EN STRUIKEN.
WASBOOMPJES (*MYRICA CERIFERA* L.) ONDER DENNENBOOMEN OP WALIËN BIJ ZUTPHEN. OP DEN VOORGROND EEN MOOI
VRIJ ONTWIKKELD EXEMPLAAR. DE BODEM VAN HET BOSCH OP DEN ACHTERGROND IS ER GEHEEL MEDE BEDEKT.

Uitheemsche landverhuizers en kolonisten onder onze boomen en struiken.

SEDERT de veranderingen in de tuinkunst in 't midden van de 18e eeuw, is Europa en ook ons vaderland overstromd met allerlei boomen en struikensoorten, overgebracht uit overzeesche gewesten om in onze landschaps-parken kleur en leven te brengen.

Toch is het eigenaardig dat de meeste dier planten, hoe goed ze ook tegen ons klimaat schijnen te kunnen, geen bepaalde leden van onze inheemsche Flora zijn geworden. Zij worden steeds aangekweekt op de kwekerijen, uitgeplant in tuinen en parken en toch ziet maar zelden, dat hier of daar een soort uit eigen beweging zich ergens gevestigd en voortgeplant heeft. Meestal alleen nog maar sporadisch, als zoogenaamde pothoofd planten verschijnende, raken zij verloren onder de groote massa, en verdwijnen weder.

Toch zijn er enkele soorten, waarvan zoo ongemerkt hier en daar zich kolonies gevormd hebben, die zich dan gedragen als inboorlingen. En wat eigenaardig is, 't zijn meestal soorten, die nu juist niet in groote getallen op de kwekerijen te vinden zijn en dikwijls slechts nog maar bij toeval in tuinen voorkomen. Meestal nog doordat de tuinman maar wat struiken leverde, zonder precies te weten *wat* hij leverde.

Daar hebben wij b.v. een struik, die in 't vroege voorjaar, bij 't ontluiken der eerste bloemen, de omgeving van Zutphen en Gorsel opluistert. Het is het zoogenaamde „Krentenboompje”. *Ame-lanchier canadensis*. Vraag bij een tuinman een dergelijken struik voor uw tuin en zeker 90 keer van de 100 keer zult ge een andere krijgen.

Toch staat hij bij duizenden exemplaren in de hakhoutbosschen en eikenwallen der bouw en weilanden in de omstreken van Zutphen, Deventer, Ommen enz. Maar ook in 't Gooi o.a. op Naerdinkhof te Laren (N.H.) en aan den duinkant zijn talrijke kolonies van die struik te vinden. Wanneer is hij hier ingevoerd? De vogels hebben hem waarschijnlijk geholpen om verder te komen, want de vruchtjes worden graag door vogels gegeten.

Ook in den Haarlemmerhout heeft zich zulke een kolonie gevormd en een paar reuzenstruiken, waarschijnlijk de eerste dier kolonisten, zijn elk jaar het voorwerp van groote bewondering, als de duizenden bloemtrosjes van sneeuw witte bloempjes prachtig uitkomen tegen het fijn doorschijnende bruin der eerste zich ontwikkelende blaadjes. Behalve de vruchten heeft hij nog een ander middel

van verspreiding, nm. de gronduitloopers waardoor ook dichte struiken gevormd worden.

Zonder bijzondere hulp der menschen heeft de plant zich hier een vaste woonplaats gezocht en breidt zich op sommige plaatsen zoo onrustbarend uit, dat zij het eikenakkermaals hout dreigt te verdringen zoowel door haar snelleren groei in de lengte alsook door haar sterken wasdom in de breedte.

* * *
Een kolonie van een anderen struik, minder hoog wordend maar niettemin rijkbloeiende, vond ik in de buurt van Steenwijk, op het landgoed de Eeze, en hier was het de *Aronia Heibunda*, een struik van middelbare grootte. Hij bloeit later, meer in den voor-zomer met tuiltjes witte bloemen, die in 't najaar glimmend zwarte bessen geven. In 't najaar tegen 't afvallen, worden de bladeren vuurrood.

Vanwaar komt hij daar? Kwekerijen zijn er niet in de buurt. Een kolonie beslaat op de Eeze een oppervlakte ruim geschat van ongeveer een 50 M². en verder verspreide exemplaren, pioniers voor nieuwe koloniën.

Deze plant zich nog sterker voort door wortelloopers en schijnt zich erg thuis te gevoelen in de lichte schaduw van wijdverspreide boomen met *Vacciniums* enz. te samen. De bedoelde kolonie had zich althans op een dergelijk terrein gevestigd.

Ook bij Naarden komt zij in de hakhoutbosschen verwilderd voor doch hier waarschijnlijk uit de kwekerijen ontsnapt. Ook deze is een Noord-Amerikaan van geboorte.

Verder is als verwilderd gesignaleerd de stam- en landgenoot van de vorige nm. de *Aronia arbutifolia*, die op gelijke wijze bloeit maar scharlakenroode vruchtjes geeft. Ik heb haar nog niet aangetroffen en of er ook geheele kolonies van bestaan, heb ik nog nooit hooren vermelden.

* * *
Een boom, die zich sedert de laatste jaren sterk vermenigvuldigt, is de *Prunus serotina* of late troskers. Deze boom heeft onder een valschen naam z'n intrede gedaan en wel als Virginische troskers (*Prunus virginiana*) die er niets op gelijkt en meer van onze gewone vogelkers (*P. Paduus*) heeft.

In elk geval, de *Prunus serotina* schijnt het hier verbazend naar den zin te hebben.

In 't Gooi, waar hij in groote getale geplant is in de villatuinen en buitens, heeft de boom zich overal verspreid en dank zij de vogels, die erg op de bessen belust zijn, ziet men ze overal te voorschijn komen in de hakhoutbosschen. Hoewel een boom, ziet men

ze hoogst zelden als zoodanig, omdat zij zich verspreiden in het akkermaalshout, en met deze na een zeker aantal jaren tot even boven den grond worden afgekapt. Zij stoelen dan wel uit, maar vormen geen wortelscheuten. De verbreiding geschiedt dan ook uitsluitend door zaden, die door de vogels overal heen gesleept worden.

Hij is voor de hooge zandgronden een nuttig gewas geworden en kan, wanneer men hem verstandig behandelt, een waardevol werkhout opleveren. Hij is goed tegen ons klimaat bestand en volkomen geacclimatiseerd.

* * *
Een minder op den voorgrond tredende vreemdeling, die zich zonder veel misbaar gevestigd heeft, en langzamerhand zijn kolonies uitbreidt en vermeerderd, is de *Myrica cerifera* of Wasboompje. Een boom of boompje is het niet, integendeel een struik, die behoort tot de groenblijvende of halfgroenblijvende loofhoutgewassen, waarvan onze flora er maar zeer weinige bevat. Hij vult onze flora dus wat aan.

De *Myrica cerifera* is nauw verwant aan de Gagel of Twentsche theestruik (*Myrica Gale L.*). Hij is echter forscher en de flinke glanzend groene bladeren maken hem tot een aardige, niet te versmaden sierheester, niet alleen; maar waar hij de ongecultiveerde gronden helpt versieren een welkome gast op die gronden, waar oogenschijnlijk onder de dennen niets anders groeien wil als wat mos, of andere laag blijvende struikjes b.v. *Vaccinium Vilis-Idaea* (de Vossebes).

Bezit de Gagel al geen schitterende bloemen, het Wasboompje nog minder. Zij zijn zeer klein, zoowel de mannelijke als de vrouwelijke en zijn voor leeken bijna niet te vinden. De zeer kleine bloempakjes vindt men op het voorjarige hout. In 't najaar ziet men aan de vrouwelijke planten kleine hoopjes hagelvormige wrattige vruchtjes, die met een blauw washuidje bedekt zijn. Even als de gagel geeft hij bij wrijving een aromatische reuk, eenigszins terpentijnachtig, zoo als de aangemaakte wrijfwas. Vandaar de naam.

Als uitgebreide kolonie vond ik deze vreemde gasten slechts op een paar plaatsen, doch 't is daarom niet gezegd, dat het aantal koloniën niet veel grooter is.

De eerste kolonie van deze landverhuizers uit Noord-Amerika vond ik te Maartensdijk achter het buiten Eikenstein. Een groote kolonie vond ik op Waliën bij Warnsveld bij Zutphen (Zie de bij dit artikel geplaatste afbeeldingen). Hier vormt de struik een aardig wintergroene onderbeplanting onder dennenstammen, een niet weinig leerzame aanwijzing voor hen, die daarvan profiteeren kunnen. Naar ik vernam, moeten zulke plekken, zulke kolonies meer aanwezig zijn. Ook hier heeft de plant zich zelf gered, want veel aangeplant wordt zij niet, en vele kweekers kennen haar niet anders als bij naam. Dat zij niet meer aangeplant is, vindt zjn oorzaak denkkelijk in de afwezigheid van in 't oog loopende, sterk sprekende bloemen. Maar daarom juist is het zoo merkwaardig, dat deze plant zich gaande weg een plaats veroverd heeft onder onze wilde planten, en dus even als de overige planten als *genaturaliseerde* vreemdeling is te beschouwen en niet als tijdelijk verdoolde. Zij kunnen thans gerust als behorende tot onze Flora beschouwd worden. Op lage, zandige grond vormt zij een uitnemende onderbeplanting op de anders meest kalen bodem der dennenbosschen. Doch ook in de zon blijft zij uitstekend, vooral aan waterkanten. Eigenaardig is 't dat zij zich nog niet verspreidde in de streken, die overbezet zijn met haar familielid de Gagel.

* * *
In de buurt van Doorn vond ik voor enkele jaren een kolonie van een anderen Noord-Amerikaan, tamelijk ver verwijderd van het naastbijgelegen buiten. Het is een struikgewas, die tot de familie der Ericaceen behoort en nauw verwant aan een oude bekende Oranjerieplant, de *Clethra arborea*. De hier bedoelde struik heeft de wetenschappelijke naam

Foto C. Steenbergh.

UITHEEMSCHE LANDVERHUIZERS EN KOLONISTEN ONDER ONZE BOOMEN EN STRUIKEN.

TAKJE VAN 'T WASBOOMPJE (*MYRICA CERIFERA L.*).

Bij nauwkeurige beschouwing ziet men aan 't voorjarige hout de kleine pakjes mannelijke of vrouwelijke bloemen

van *Clethra alnifolia*, elsbladige *Clethra* of zooals de Duitschers hem noemen Schijn-els. Hoe ter wereld men die naam heeft kunnen geven is een raadsel. De bladeren gelijken in geen enkel opzicht op een elsenblad en de geheele plant allermint op een els. Even slecht is de Nederl. benaming Wilde Sering, omdat de gewone Vogelkers ook zoo genoemd wordt. Doch hoe het zij, deze vreemdeling schijnt zich ook goed thuis te gevoelen, want behalve op de plaats, waar ik de kolonie gevestigd vond, schijnt hij ook bij Amersfoort en in de grensprovinciën aangetroffen te zijn. Of dit enkele exemplaren, dus pioniers zijn of in koloniën verzamelde individuen, wordt niet vermeld.

Het is zeker een sierlijke aanwinst tot onze flora. Het frissche groene blad en de welriekende bloempluimpjes doet hem erg gewild zijn. Waar hij in 't wild voorkomt, moet de eenling of de kolonie beschermd worden.

Het zou zeker niet van belang ontbloot zijn, indien men in dit opzicht wat meer oplettenheid betoonde en bezitters van buitens en landgoederen zij het aanbevolen eens acht te slaan, of er in kunne omstreken dergelijke koloniën van vreemde struiken of boomen voorkomen.

LEON. A. SPRINGER.

Overneming verboden.

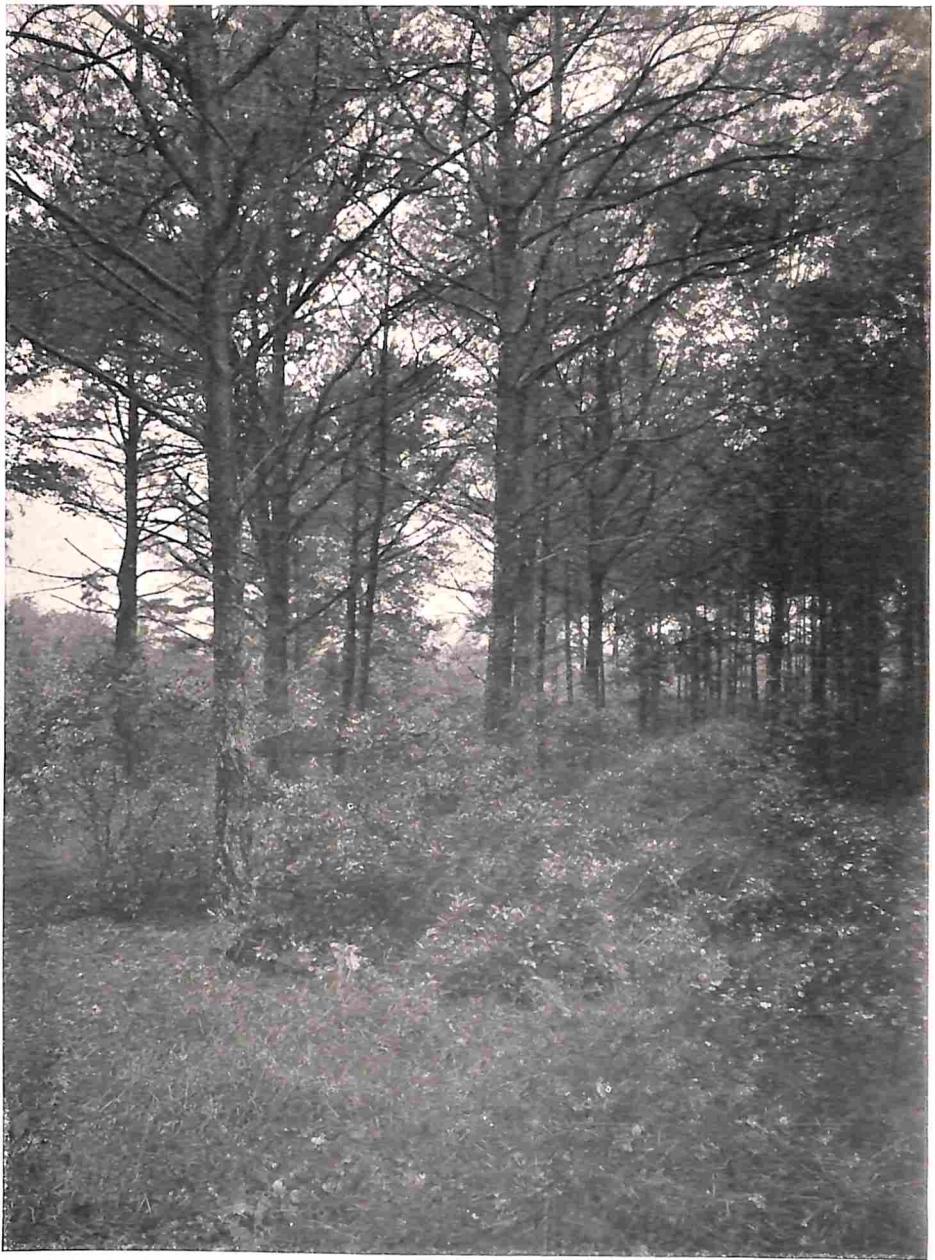

Foto C. Steenbergh.

UITHEEMSCHE LANDVERHUIZERS EN KOLONISTEN ONDER ONZE BOOMEN EN STRUIKEN.

WASBOOMPJES OP WALIËN BIJ ZUTPHEN.

Zeer korte Oorlogsverhalen.

In een Bulletin des Armées over Vogelwaarnemingen aan het front, schrijft een Fransch soldaat, dat van alle vogels de uilen zich het minst storen aan de krijgsbedrijven in hun omgeving. Ze blijven hechten aan hun eenmaal gekozen voedselgebied, terwijl ook jonge uilen, gekooid groot geworden door de verzorging van een batterij jonge kerels in de Vogezen zoo vertrouwd waren met het oorlogsrumoer, dat men ze later vrij kon laten rondvliegen. Zelfs bij geschutvuur van de eigen batterij keerden de uilen kalm naar hun vaste verblijfplaatsen terug. Op de uilen volgen in onverschrokkenheid voor den oorlog in de vuurlinie de gewone huismusschen, iets wat wij bij het schieten op musschen tusschen doperwtenhagen geleerd hebben te verstaan.

* * *

Een Duitsche landweerman wandelt door een bezet Fransch stadje en ontdekt daar een restaurantje, waaruit hem de heerlijke geur van gebraden haas tegenkomt. De trek wordt hem te machtig, hij wil en zal hazebout eten en met behulp van een zakwoordenboekje slaagt hij er in den kellner te beduiden, dat hij een portie haas wenscht. In gedachten ziet hij het kostelijke gerecht reeds voor zich staan, doch de kellner meent, dat een kleine, voorzichtige wenk vooraf den gewonen soldaat wel waarschuwen mag, dat de portie vier francs moet kosten. Nieuwe moeilijkheden om elkander te verstaan.

— Ça fait quatre francs! — Ich verstehe nicht, wie meinen Sie? — Quatre! Quatre! — Ach so! na, — geef mij dan maar liever wat anders en eet die gebraden katers zelf op!

* * *

Een pas aan het front verschenen Ier werd op een oogenblik, dat hij zich in actieven dienst moest bevinden, door zijn sergeant ontdekt in een diepen kuil, waar hij goed en wel te rusten lag, veilig zelfs voor een ver verwaalden kogel.

— Kom dien kuil uit! beval de sergeant streng, onmiddellijk dien kuil uit, marsch!

Het anders zoo goedige, domme gezicht van den Ier toonde het meest hardnekkige verzet en met nadruk zei hij kalmpjes:

— Al ben je nou honderdmaal mijn meerdere, alles goed en wel, maar ik ben de man die dezen kuil 't eerst gevonden heeft.

* * *

Een Duitsche veldprediker aan het Belgische front vertelde, dat hij met alle moeite geslaagd was om voor 800 francs de bezitter van een eigen rijpaard te worden. De grootste moeite kostte het hem echter om er bezitter van te blijven, want er ging bijna geen dag om of allerlei grooten trachtten hem met goede woorden, met list of zelfs met brutaal geweld het paard afhandig te maken. Dat was zelfs voor een geestelijke niet te verdragen en op zekeren dag maakte hij van de gelegenheid gebruik om er bij Generaal von Haeseler eens zijn beklag over te doen.

Foto-Bureau Excelsior.

HET AFGELEGEN DORPJE UITDAM AAN DEN ZUIDERZEEDIJK
TUSSEN DURGERDAM EN MONNIKENDAM, DAT MISSCHIE IN VERBAND MET DE
VERSTERKING VAN DEN DIJK MOET VERDWIJNEN. MEN ZIET, DAT DRUK GEARBEID
WORDT AAN DE HERSTELLING VAN DEN DIJK.

Ja! mijn goede pastor, zei deze, weet u wat? U verkoopt mij dien knol, ik geef u er een quitantie voor en bovendien een briefje, dat u mijn paard berijden moogt in bruikleen. De oude Gottlieb heeft wel niet heel veel te vertellen, maar me dunkt, die krijgslist zal ons lukken!

Aldus geschiedde en voortaan trok iedere liefhebber voor 's veldprediker's paard met hangende pootjes af, als hij de schriften te zien kreeg. Slechts een enkele oude majoor dorst tusschen zijn tanden zooiets te mompelen van: papieren bedrog!

* * *

De mooiste kazernes schijnt men er in Turkije op na te houden. Konstantinopel met name kan zich erop beroemen kazernes als paleizen te hebben, zoo flink zijn ze van alle gemakken voorzien en ruim gebouwd in een prachtige omgeving. Het Turksche legerbestuur kiest voor zijn kazernes hooge punten, van verre ziet men bij een blik over de hoofdstad reeds de mooie kazernegebouwen van Haidor-Pascha en van Peru liggen, te midden van groote parktuinen. Elk bezit een fraaie moskee en ruime, mooi beplante terrassen.

* * *

Ook vroegere eeuwen hebben reuzenkanonnen gekend. Vrij algemeen bekend is de z.g.: „Gentsche dollie Griet”, dagteekend uit 1382. Opmerkelijk is de makelij van dit kanon, uit twee aaneengeschoefde stukken bestaande. Het voorste gedeelte, de eigenlijke loop, werd samengesteld uit 32 gesmeede ijzeren strooken of duigen, samengekluip met 41 hoepelvormige ringen. Het achterstuk, op dezelfde manier van 20 hoepels voorzien deed als buskruitkamer dienst. De dollie Griet heeft een kaliber van 80 cM., werd geladen met 120 pond kruit en joeg een lading van 340 kilo steenen, stukken ijzer en glas de lucht in, wat in die dagen bij het beleg van Oudenaarde plaats moet hebben gehad.

In 1453 bij het beleg van Byzantium heeft Sultan Mohammed II een reuzenkanon gebruikt, dat door den kanonnengieter Urban, een Griek, vervaardigd was. Drie maanden werd er in Adrianopel over gewerkt, en toen het gereed was, hebben zestig ossen het in twee maanden tijd tot voor Byzantium gesleept. Het meette 60 c.M. mondwijde en na goede oorlogsdienst bewezen te hebben moet het uit elkaar gesprongen zijn, waarbij de maker het leven verloor.

Te Woolwich bewaart men nog een bronzen 79 centimeterkanon, eenmaal een geschenk van Abdoel-Aziz aan de Engelschen, dat 7.500 kilo weegt, gegoten in de dagen van Mohammed II. Het grootste kanon, dat ooit gegoten werd — en misschien het minste leed in de wereld bracht, want er is nimmer een schot uit afgevuurd, — is de „Zara Puschka” in Moscou. Bij een kaliber van 114,8 centimeter, weegt het 39000 Kilogram en werd uit brons gegoten door Andreas Tschachoff in 1586.

* * *

Het moet gebeurd zijn tusschen een Landstormfeldwebel en zijn zoon, die als reserveluitenant een stormaanval mee zou leiden. De oude heer had drie uren geloopt om die stelling te bereiken en aan zijn zoon verlot te gaan vragen of hij die onderneming mee mocht maken.

— U gaat niet mee vanmiddag, Vader! zei de luitenant, ik zou met moeder te doen krijgen als ik u meenam.

— Geen gekheid, ik heb er mijn zinnen op gezet. Laat mij meegaan?

— 't Is in vollen ernst, u gaat niet mee!

— En ik wil mee, begrijp je dat, jongen!

Doch de jongen hield vol en 't slot was, dat sergeant Bittlinger van luitenant Bittlinger bevel kreeg onmiddellijk naar zijn compagnie terug te keeren.

Bittlinger senior gehoorzaamde, doch woedend draaide hij zich weggaand nog eens om en beet zoonlief toe:

— Wacht maar, vriendje! waag het eens om thuis te komen na den oorlog!...

We vonden bij het Vreemden-legioen het volgende soldatenliedje uit den mond van Slavische soldaten genoteerd. Het is zuiver Tschechisch en wordt met graagte gezongen over de Leitha:

Ik ben een Slowan en zal Slowan
blijven!

Zwarte, halve laarzen zal ik dragen,
Halve laarzen van den schoenlapper
Met sporen van den smid.

Het scherpgeslepen sabeltje
Is mijn vrouwtje aan mijn zij,

Het zal me een weg banen,

Als 't noodig mocht wezen,

Het zal me er door helpen,

Als 't noodig mocht zijn.

Hujaja! Hujaja!